

08.05.2025

Toplumsal Cinsiyet Eşitlik Mücadelemiz Sürecek

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın 2.05.2025 tarihli kamuoyuna açık olarak yayınladığı ve "toplumsal cinsiyet ve bazı kavramların kullanımı hakkında" başlığı altında kamuoyuna ilettiği açıklama metninin içeriği hem Uluslararası Sözleşmelere hem Anayasaya aykırı olup insancıl hukuka da tamamen aykırılık teşkil etmektedir.

Bakanlık söz konusu yazıda ailenin korunması, güçlendirilmesi ve güçlü bir nüfus yapısına sahip olunması gerektiğinden bahsetmektedir. Aynı zamanda yazıda "çok taraflı uluslararası kuruluşlarca hazırlanan temel politika dokümanları ülkemizin politika öncelikleriyle uyumluluğu bakımından Bakanlığımız tarafından incelenmektedir. Uluslararası toplantılarda ve dokümanlarda sıklıkla gündeme getirilen bazı kavram ve politikalar evlilik ve aile müessesini tahrip eden kadınlara, çocuklara ve toplum yapısına zarar veren nitelikler taşımaktadır." Demektedir. Yazı şöyle devam etmektedir: "Bu bağlamda evlilik ve aile kurumu kadınları, çocukları bir bütün olarak toplumu tehdit eden önemli bir husus, bir kategori olarak cinsiyetin sorgulanmasıdır. Kadın ve erkeği ifade eden cinsiyet ifadesinin yerini son yıllarda artan ölçüde toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet kimliği almaya başlamıştır. Söz konusu kavramın uluslararası düzeyde biyolojik cinsiyetin ötesinde, farklı anlamlarda toplumsal hayata menfi etki olabilecek gündemleri barındıracak şekilde belirlenebildiğini ve iki cinsiyet dışında değişken cinsiyet kimliklerinin mevcut olduğunu öne süren taraflarca iki cinsiyet özel biyolojik nitelikler ile ihtiyaçları değersizleştirecek yahut yok sayacak şekilde kullanılmaya başlanmıştır."

Yine aynı yazıda ulusal ve uluslararası kurumlar, sivil toplum kuruluşları ve diğer paydaşlarla yürütülecek çalışmalarda toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet kimliği, LGBTİ+, SOGIESC cinsel yönelim gibi cinsellik eğitimi gibi kavramlar ve politikalar noktasında ortak tutum takınılması gerektiği de belirtilmektedir.

Bakanlığın yaptığı bu açıklamayı insan hakları açısından kadın hakları ve LGBTİ+ hakları açısından son derece tehlikeli ve çağ dışı bulduğumuzu öncelikle belirtmek isteriz. Söz konusu açıklama başta anayasaya aykırıdır. Türkiye Cumhuriyeti devleti kendi Anayasasının 90. Maddesi ile Uluslararası Sözleşmelerin kanun hükmünde olduğunu hatta iç hukukla uluslararası hukukun çatışması hâlinde uluslararası hukukun geçerli olduğunu açıkça belirtmiştir. Yani Bakanlık tarafından yapılan bu açıklama her şeyden önce Anayasanın 90. Maddesine aykırıdır. Türkiye Cumhuriyeti devleti uzun bir süredir her alanda "yerli ve milli" kavramlarını kullanmaktadır. Uluslararası Hukukun tarafı olan hatta Uluslararası Hukuka öncelik tanıyan Uluslararası Sözleşmelerle kendisini bağıtlayan bir devletin her konuda "yerli ve milli" kavramlarını öne çıkarması anlaşılabilir bir durumdur. Türkiye Cumhuriyeti devleti birçok Uluslararası Sözleşmenin tarafıdır ve Bakanlık tarafından yapılan bu açıklama sözleşmelerinin birçoğunun ihlali anlamına gelmektedir. Her şeyden önce CEDAW yani Kadınlara

Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak için yapılmış bir sözleşmedir. Türkiye bu sözleşmenin tarafıdır. Her alanda ayrımcılığı yasaklayan birçok sözleşmenin altında Türkiye Cumhuriyeti devletinin imzası bulunmaktadır. Her şeyden önce Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 14. Maddesi her alanda yapılacak ki bunların içinde cinsiyet ayrımcılığı da bulunmaktadır ayrımcılığı yasaklamaktadır. Kaldı ki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin sözleşmenin 14. Maddesi temelinde cinsel kimlikleri nedeniyle farklı muameleye tabi tutulan kişilerin yaptığı şikayetler üzerine verdiği kararlar ve bu konuda oluşmuş içtihatlar da bulunmaktadır. İnsan hakları savunucusu kadınlar ve LGBTİ+lar açısından son derece tehlikeli bulduğumuz bu sözleşmeye karşı kendilerini insan hakları savunucusu demokrat olarak niteleyen toplumun tüm kesimlerinin tavır alması gerektiğini düşünüyoruz. Bu coğrafyamızdaki çeşitli bedeller ödeyerek kazandığımız bazı hakların tamamen elimizden alınması ve Uluslararası Sözleşmelerin yerle bir edilmesi anlamına gelmektedir.

Bu nedenle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın 2.05.2025 tarihli yaptığı açıklamanın bir kez daha gözden geçirilmesini ve bu açıklamanın geriye çekilmesini ve bu açıklamaya karşı olan tüm kesimlerin de ses yükseltmesini talep ediyoruz.

İnsan Hakları Derneği Merkezi Kadın Komisyonu
İnsan Hakları Derneği Merkezi LGBTİ+ Komisyonu